

SEIKKAILUJEN AAPINEN: TALVITUNNELMAA – KÄRPPÄ

Tuntisuunnitelma on toteutettu luokanopettajan ja erityisopettajan yhteistyönä.

Ennen tuntia opettaja käy läpi käsiteltävään kappaleeseen liittyvän sanaston. Opettaja poimii tekstistä keskeiset sanat ja käsitteet sekä sanat, jotka todennäköisesti ovat uusia monikielisille oppilaille. Opettajan kannattaa rajata tunnilla avattavat sanat ja käsitteet noin kymmeneen sanaan, koska käsittelyyn käytettävä aika on rajallinen.

Tunnille tulostetaan jokaiselle oppilaalle liite 1. Oppilas tarvitsee tunnille Seikkailujen aapisen, liitteen 1, kynän, kumin ja viivoittimen. Jos käytössä on dokumenttikamera, heijastetaan aapisen sivu oppilaille näkyviin.

Tunnin aluksi kuunnellaan aapisen tarina kärpistä. Pyydetään oppilaita laskemaan kärppä-sanat kirjan sivulta 118. Tämän jälkeen pyydetään oppilaita näyttämään lukumäärää sormillaan.

Seuraavaksi siirrytään R2L- kysymystekniikkaan:

1. Ensin kuunnellaan yhdessä tai opettaja lukee ensimmäisen käsiteltävän kappaleen.

Ohje R2L-työskentelyyn: ”Seuraavaksi luen kappaleen, jossa kerrotaan pienestä eläimestä, kärpistä. Siinä kerrotaan, millainen eläin kärppä on. Kärpällä on lyhyet jalat sekä pitkä ja kapea ruumis...”

2. Seuraavaksi kappale käydään läpi virke virkkeeltä:

- a. ”Luen ensimmäisen virkkeen. Virkkeessä kerrotaan, miltä kärppä näyttää. Kuuntele, kun luen virkkeen: Kärpällä on lyhyet jalat sekä pitkä ja kapea ruumis.”
- b. ”Viittaa, jos tiedät, mikä sana virkkeessä tarkoittaa samaa kuin sana vartalo.” (Mallinna liikkeillä *vartalo*.)
- c. ”Alleviivaa nyt sana omasta kirjasta. Sana löytyy kuvan alla olevasta kappaleesta.” (Näytä oikea kohta kirjasta.)

- a. ”Luen toisen virkkeen. Virkkeessä kerrotaan minkä värinen kärppä on. Kuuntele, kun luen virkkeen: Sen turkki on pääväriltään punertava.”
 - b. ”Viittaa, jos tiedät, mikä sana virkkeessä tarkoittaa samaa kuin eläimen karvat.” (Mallinna liikkeillä *karvat*.)
 - c. ”Alleviivaa nyt sana.” (Näytä oikea kohta kirjasta.)
- a. ”Luen kolmannen virkkeen. Virkkeessä kerrotaan, minkä värinen kärpän vatsa ja osa hännästä on. Kuuntele, kun luen virkkeen: Vatsapuoli on vaalea ja hännänpää on musta.”
 - a. ”Viittaa jos tiedät, mikä sana virkkeessä tarkoittaa samaa kuin hännän kärki.” (Mallinna liikkeillä *häntä*.)
 - b. ”Alleviivaa nyt sana.” (Näytä oikea kohta kirjasta.)
- a. ”Luen neljännen virkkeen. Virkkeessä kerrotaan, millainen kärpän turkki on talvella. Kuuntele, kun luen virkkeen: Talvella turkki muuttuu valkeaksi talviturkiksi.”
 - b. ”Viittaa, jos tiedät, mikä sana tarkoittaa samaa kuin tulee erilaiseksi.”
 - c. ”Alleviivaa nyt sana.” (Näytä oikea kohta kirjasta.)
- a. ”Luen viidennen virkkeen. Virkkeessä kerrotaan, millaisena hännänpää pysyy. Kuuntele, kun luen virkkeen: Hännänpää säilyy silloinkin mustana.”
 - b. ”Viittaa, jos tiedät, mikä sana virkkeessä tarkoittaa samaa kuin pysyä samanlaisena.”
 - c. ”Alleviivaa nyt sana.”
 - d. ”Tarkista vielä, että kaikki sanat on alleviivattu. Sanat olivat: vartalo, turkki, hännänpää, muuttuu ja säilyy.” (Näytä samalla sanat kirjasta.)

Seuraavaksi jaetaan ryhmä kahtia ja siirrytään pistetyöskentelyyn:

Pistetyöskentelyssä huomioimme ylöspäin ja alaspäin eriyttävän opetuksen.

Opettaja A:n piste

Ryhmä koostuu lapsista, jotka hallitsevat sanaston ja käsitteet paremmin ja joilla mekaaninen lukutaito on kehittynyt. Opettaja keskittyy tässä ryhmässä mekaanisen lukutaidon vahvistamiseen.

Oppilaat lukevat toisilleen pareittain, ja opettaja kiertelee kuuntelemassa. Oppilaat lukevat tekstin kaksi kertaa pareittain vaihtaen aloitusvuoroa. Näin molemmille tulee luettavaksi kaikki tekstin virkkeet. Jos aikaa jää, oppilaat saavat jatkaa monisteen tekemistä (liite 1).

Opettaja B:n piste

Ryhmä koostuu lapsista, jotka tarvitsevat tukea sanaston ja käsitteiden ymmärtämisessä ja joiden mekaaninen lukutaito on vielä kehittymässä.

Käsitellään aapisen aukeamasta nousseita käsitteitä kuvatuena (liite 2) avulla. Opettaja mallintaa myös liikkeillä joitakin käsitteitä, ja oppilaat toistavat liikkeitä. Tämän jälkeen oppilaat tekevät monisteen (liite 1) opettajan ohjaamana.

Mikäli kyseessä on kaksoistunti, asian käsittelyä voidaan jatkaa siten, että oppilaat vaihtavat pistettä:

Opettaja A:n piste

Harjoitellaan mekaanista lukemista niin, että opettaja lukee ääneen mallintaen ja oppilaat toistavat kuulemaansa samalla seuraten omasta kirjastaan luettavaa tekstiä. Tämän jälkeen oppilaat lukevat pareittain virkkeitä niin, että vuoro vaihtuu aina jokaisen sanan jälkeen. Jos aikaa jää, oppilaat saavat jatkaa monisteen tekemistä.

Opettaja B:n piste

Oppilaat selittävät Alias-pelin mukaisesti sanoja. Sanoja vastaavat kuvat ovat näkyvissä (kuvat liitteestä 1). Vaihtoehtoisesti voidaan keksiä yhdessä sanoille liikkeitä tai näytellä sanoja pantomiimina.

Myöhemmin voidaan pitää kertaushetki Seikkailujen aapisen sivun 119 pohjalta:

Liikutaan musiikin tahdissa ja esitetään kärppää. Kun musiikki loppuu, opettaja sanoo jonkun kärpän tunnuspiirteen (esim. *tähystys*, *notkea*, *valpas*, *hyökkäävä*, *uimari*, *juoksija*) ja oppilaat tekevät siihen sopivan liikkeen. Tähän voi yhdistää toimintaa parin kanssa tai ryhmässä sekä lukumäärien kertausta (“Kolme kärppää yhdessä tekevät liikettä!”)

Jakson käsittelyn tukena erilaisissa siirtymätilanteissa voidaan käyttää aiheeseen liittyviä sanontoja (esim. ”kärppänä paikalla”, ”vikkelä kuin kärppä”). Jakson loppuksi voidaan palkita ”luokan kärppä”.